

BOSHQARUV OB'EKTIV ZARURIYAT VA MAQSADGA YO'NALTIRILGAN JARAYON SIFATIDA

Rasulova Sharifa G'aybullayevna

JizPi "Iqtisodiyot va menejment" kafedrasi dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshqaruvning ob'ektiv zaruriyat sifatidagi mohiyati, uning ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlardagi o'rni hamda maqsadga yo'naltirilgan faoliyat sifatida milliy iqtisodiyot rivojida ahamiyati yoritilgan.

Kalit so'zlar: Boshqaruv, ob'ektiv zaruriyat, maqsadga yo'naltirilganlik, ijtimoiy-iqtisodiy tizim, menejment, samaradorlik.

УПРАВЛЕНИЕ КАК ОБЪЕКТИВНАЯ НЕОБХОДИМОСТЬ И ЦЕЛЕСООБРАЗНЫЙ ПРОЦЕСС

Расулову Шарифу Гайбуллаевну

доцента кафедры "Экономика и менеджмент" ДжизПИ

Аннотация: В статье раскрывается сущность управления как объективной необходимости, его роль в социально-экономических процессах и значение целенаправленной управленческой деятельности в развитии национальной экономики.

Ключевые слова: Управление, объективная необходимость, целенаправленность, социально-экономическая система, менеджмент, эффективность.

MANAGEMENT AS AN OBJECTIVE NEED AND A PURPOSE- ORIENTED PROCESS

Rasulova Sharifa Gaybullaevna

**Associate Professor of the Department of "Economics and Management" of
JizPI**

Annotation: This article reveals the essence of management as an objective necessity, its role in socio-economic processes, and the importance of goal-oriented management activities in the development of the national economy.

Keywords: Management, objective necessity, goal orientation, socio-economic system, efficiency, management activity.

Boshqaruv jarayonining mazmuni va shakllari jamiyat taraqqiyotining muayyan bosqichiga mos ravishda o'zgarib boradi. An'anaviy boshqaruv usullari ko'proq ma'muriy-buyruqbozlikka asoslangan bo'lsa, zamonaviy boshqaruv konsepsiyalari iqtisodiy rag'batlantirish, motivatsiya va samaradorlikka yo'naltirilgan yondashuvlarni ilgari suradi. Bu esa boshqaruvni yanada moslashuvchan, ochiq va natijaga yo'naltirilgan tizimga aylantiradi.

Maqsadga yo'naltirilgan boshqaruv jarayoni aniq belgilangan vazifalar asosida amalga oshiriladi. Har bir maqsad o'ziga xos resurslar, muddatlar va ijro mexanizmlarini talab qiladi. Shu nuqtai nazardan, boshqaruvda rejalashtirish funksiyasi muhim o'rin tutadi. Rejalashtirish orqali istiqboldagi rivojlanish yo'nalishlari belgilanadi, mavjud imkoniyatlar baholanadi hamda ehtimoliy xatarlar oldindan aniqlanadi.

Boshqaruv jarayonida tashkil etish funksiyasi ham muhim ahamiyatga ega bo'lib, u belgilangan maqsadlarga erishish uchun zarur bo'lgan tashkiliy tuzilmani shakllantirishni nazarda tutadi. Tashkil etish orqali vazifalar taqsimlanadi, mas'uliyat doiralari belgilanadi va o'zaro hamkorlik mexanizmlari yo'lga qo'yiladi. Bu esa boshqaruv jarayonining uzluksiz va samarali kechishini ta'minlaydi.

Shuningdek, boshqaruv jarayonida muvofiqlashtirish va nazorat funksiyalari alohida ahamiyat kasb etadi. Muvofiqlashtirish orqali turli bo'g'inlar faoliyati

o‘zaro uyg‘unlashtiriladi, nazorat orqali esa belgilangan rejalar ijrosi tahlil qilinadi va zarur hollarda tuzatishlar kiritiladi. Nazoratning mavjudligi boshqaruv qarorlarining real natijalar bilan mosligini ta‘minlashga xizmat qiladi.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida boshqaruv jarayonining samaradorligi ko‘p jihatdan axborot bilan ta‘minlanganlik darajasiga bog‘liqdir. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining joriy etilishi boshqaruv qarorlarini tezkor va aniq qabul qilish imkonini bermoqda. Raqamli boshqaruv tizimlari ma‘lumotlarni qayta ishlash, tahlil qilish va prognozlash jarayonlarini soddalashtirib, inson omilidan kelib chiqadigan xatolarni kamaytiradi.

Boshqaruvning ob‘ektiv zaruriyati ijtimoiy sohada ham yaqqol namoyon bo‘ladi. Ta‘lim, sog‘liqni saqlash, bandlik va ijtimoiy himoya tizimlarining samarali faoliyat yuritishi puxta o‘ylangan va ilmiy asoslangan boshqaruv qarorlariga bevosita bog‘liqdir. Ushbu sohalarda maqsadga yo‘naltirilgan boshqaruv aholi farovonligini oshirish va ijtimoiy tenglikni ta‘minlashga xizmat qiladi.

Bundan tashqari, boshqaruv jarayonida barqaror rivojlanish tamoyillariga amal qilish muhim hisoblanadi. Iqtisodiy o‘sish bilan bir qatorda ekologik xavfsizlik va ijtimoiy mas‘uliyatni ta‘minlash zamonaviy boshqaruvning asosiy vazifalaridan biridir. Shu jihatdan, boshqaruv qarorlarini qabul qilishda uzoq muddatli oqibatlarni hisobga olish muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, boshqaruv ob‘ektiv zaruriyat va aniq maqsadga yo‘naltirilgan ijtimoiy-iqtisodiy jarayon sifatida jamiyat taraqqiyoti va iqtisodiy tizimning barqaror rivojlanishida hal qiluvchi o‘rin egallaydi. U nafaqat resurslarni taqsimlash va muvofiqlashtirish mexanizmi, balki inson kapitalini rivojlantirish, innovatsion faoliyatni rag‘batlantirish hamda strategik maqsadlarni amalga oshirishning muhim vositasi hamdir.

Samarali tashkil etilgan boshqaruv tizimi moddiy, moliyaviy va intellektual resurslardan oqilona foydalanish, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta‘minlash hamda milliy iqtisodiyotning global

bozordagi raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Ayniqsa, globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida boshqaruvning tezkorlik, moslashuvchanlik, shaffoflik va innovatsionlik kabi tamoyillarga asoslanishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu bois boshqaruv tizimini muntazam ravishda takomillashtirib borish, zamonaviy menejment konsepsiyalari, raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt elementlari va strategik rejalashtirish mexanizmlarini joriy etish bugungi kunning ustuvor vazifalaridan biridir. Boshqaruv samaradorligini oshirish orqali nafaqat iqtisodiy o'sish, balki jamiyat farovonligi va barqaror taraqqiyotga erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Асаул Н.А. Теория и методология институциональных взаимодействий субъектов инвестиционно-строительного комплекса / Н.А. Асаул. - СПб.: «Гуманистика», 2004. -280с.
2. Евсеенко О. С. Инвестиции в вопросах и ответах / О. С. Евсеенко. -М. : Проспект, 2008. - 324 с.
3. Мелкунов Я. С. Экономическая оценка эффективности инвестиций и финансирования инвестиционных проектов / Я. С. Мелкунов. - М. : Дим, 2009. -287 с.
4. Gaybullayevna, R. S. ., & Musurmangulov. (2024). The importance of time management in ensuring efficiency in construction. *Journal of economy, tourism and service*, 3(1), 28–31.
5. Gaybullayevna, R. S. (2023). The state of the digital economy today: problems and solutions. *Journal of economy, tourism and service*, 2(12), 38-42.
6. Sharifa, R., & Ilyos, T. (2023). Principles of scientific management in management. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 2(16), 1097-1100.